

ฐานข้อมูล

ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้
ในพื้นที่ตำบลอ่าวน้อยและในพื้นที่เทศบาลตำบล กม.5

จัดทำโดย

กองการศึกษา เทศบาลตำบล กม.5

อำเภอเมือง ฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ฐานข้อมูลท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้น ๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเข้าเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ หลายวิชาดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ ขะลอกการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัยประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น
๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กร ชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ใน ชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทย ที่มีประสิทธิภาพ
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษา โบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาสถาน

ลำดับที่	ชื่อ	หมู่ที่
๑	วัดนิคมราชวรารังสรรค์	๑๐

ข้อมูลด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ประเพณี

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑	วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชาเป็นสำคัญวันหนึ่งของพระพุทธศาสนาเป็นที่รู้กันว่าเป็นวันเกิดพระธรรมถือว่าเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ประกาศหลักธรรมคำสอนของพระองค์ให้พระอรหันต์ทั้งหลายที่มาประชุมพร้อมกันในวันนั้นนำไปเผยแผ่	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔	ศาสนสถานในพื้นที่
๒	ประเพณีวันสงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ ถือเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทย ที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงามและฝังลึกเข้าไปในชีวิตของคนไทยมานาน มีการทำบุญตักบาตรสงฆ์พระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุขและกิจกรรมต่างๆมากมาย	วันที่ ๑๒-๑๕ เมษายน ของทุกปี	-ชุมชน หมู่บ้าน -เทศบาลตำบลกม.5 -ศาสนสถานในพื้นที่ๆ

ลำดับ ที่	ประเพณี/ วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๓	วันวิสาขบูชา	วันวิสาขบูชาหมายถึงการบูชาในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญที่ เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ๓ ประการคือ เป็นวันประสูติตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าและ ปรินิพพาน	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖	ศาสนสถานใน พื้นที่
๔	วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุ สงฆ์ทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หมายถึง การ อธิฐานอยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะ อยู่ในช่วงฤดูฝนที่มีกำหนดเป็นระยะเวลา ๓ เดือน มีประเพณีสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยคือ ประเพณีหล่อเทียนเข้าพรรษาและประเพณี ถวายผ้าอาบน้ำฝน	วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘	-ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ
๕	วัน อาสาฬหบูชา	วันอาสาฬหบูชาหมายถึงการบูชาในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ วันอาสาฬหบูชาเป็นวันที่พระ พุทธเจ้าได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็น ครั้งแรกโดยการแสดงปฐมเทศนาโปรดพระ ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันจน พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรมและขอ บวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา จึงถือว่าวันนี้เป็นวันแรกที่มีพระสงฆ์เกิดขึ้นครบ องค์พระรัตนตรัย	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘	-ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ
๖	วันออก พรรษา	วันออกพรรษามีถึงวันที่พ้นจากข้อกำหนด ทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่หรือในวัดแห่ง เดียวตลอด ๓ เดือน พระสงฆ์ได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าว ตักเตือน เรื่องความประพฤติของตน เพื่อให้เกิดความ บริสุทธิ์ ความเคารพนับถือและสามัคคีกัน เมื่อ ออกพรรษาแล้ว จะได้นำความรู้จากหลักธรรม และประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างพรรษาไปเผย แผ่แก่ประชาชนพุทธศาสนิกชนจะไปทำบุญ ทำทานรักษาศีลและฟังธรรม	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑	-ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ

ลำดับ ที่	ประเพณี/ วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๗	วันธรรมสวนะ	“วันธรรมสวนะ”เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า“วันพระ”หมายถึงการฟังธรรมของชาวไทยพุทธ เมื่อถึงวันธรรมสวนะคือวันขึ้น ๘ ค่ำแรม ๘ ค่ำ และ วันขึ้น ๑๕ ค่ำแรม ๑๕ ค่ำพุทธศาสนิกชน จะเตรียมอาหารผลไม้ เครื่องสักการะไปวัดเพื่อ ถวายแด่พระภิกษุสงฆ์รวมทั้งรักษาศีล เจริญจิต ภาวนาและฟังธรรมเทศนา	ทุกวันธรรมสวนะ	-ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ
๘	ประเพณีการ ทอดกฐิน	การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อ หน้าพระสงฆ์อย่างต่ำ ๕ รูป แล้วให้พระสงฆ์ รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้นการ ทอดกฐินในแต่ละปีกำหนดให้มีการจัดทอด กฐินขึ้นภายใน ๑ เดือนหลังวันออกพรรษา โดยวัดที่จะสามารถรับกฐินได้ ต้องมีพระภิกษุ จำพรรษาโดยไม่ขาดพรรษาเลย แต่ละวัด สามารถรับกฐินได้ปีละ ๑ ครั้งการทอดกฐินนั้น มีหลายประเภท ในพื้นที่ตำบลสระแก้วส่วนใหญ่จะเป็นกฐินสามัคคี ที่มีเจ้าภาพร่วมกัน จะมีการตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการแล้วมี หนังสือบอกบุญไปยังผู้อื่นด้วย	แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึง กลางเดือน ๑๒	-ศาสนสถานใน พื้นที่ฯ
๙	ประเพณีลอย กระทง	ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญได้สืบทอด กันมาตั้งแต่โบราณโดยมีความเชื่อหลาย ประการ เช่น แสดงความสำนึกถึงบุญคุณของ แม่น้ำที่เราได้อาศัยน้ำกินน้ำใช้ การขอขมาต่อ พระแม่คงคาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆลงไปในน้ำ การสะเดาะเคราะห์และสิ่งไม่ดีต่างๆให้ลอย ต่อแม่น้ำไปกับกระทงและยังเป็นการส่งเสริมกา รท่องเที่ยวอีกด้วย	วันเพ็ญ(ขึ้น ๑๕ ค่ำ) เดือน ๑๒	ในพื้นที่ตำบล และใกล้เคียง

ลำดับ ที่	ประเพณี/ วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑๐	ไทยทรงดำ	ประเพณีไทยทรงดำถือเป็นประเพณี การเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ไทยที่ยึดถือปฏิบัติ มาแต่โบราณ และในวันที่ ๑๓ เมษายน ของทุก ปี ยังเป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นวันที่ลูกหลาน ได้มีโอกาสแสดงความกตัญญูทดแทน โดยการ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุเพื่อความเป็นสิริมงคลใน ชีวิต และเนื่องจากในพื้นที่เทศบาลตำบล กม. 5 มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ หรือ ลาวโซ่ง อาศัย อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นกลุ่มชนเผ่าไทยที่ตั้ง ถิ่นฐานอยู่ในแผ่นดินไทยมานานกว่า ๒๐๐ ปี มี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การ แต่งกาย ทรงผม ภาษา บ้านเรือน งานประเพณี และการดำรงชีวิตที่สมถะเรียบง่ายแบบดั้งเดิม ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ชาวไทยทรงดำภาคภูมิใจ และดำรงรักษาไว้อย่างภาคภูมิ	๑๔ เม.ย. ของทุกปี	ณ บริเวณลาน อเนกประสงค์ ชุมชนร่มไทร หมู่ ๖ ตำบลอ่าวน้อย

ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

ลำดับที่	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	ที่อยู่	รูปแหล่งเรียนรู้
๑	โรงสีข้าวพระราชทาน	นายสฤณี ใจใหญ่	๑๙๖/๒ หมู่ ๙ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือเืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒	บ้านเฮียฮู้	นายเจริญ เงินนันทะ	๙๔๙ หมู่ ๙ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือเืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

ลำดับที่	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	ที่อยู่	รูปแหล่งเรียนรู้
๓	สวนละมุน	นายอนุวัฒน์ แซ่เจีย	๔๖/๑ หมู่ ๑๖ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือเืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๔	ไร่บอกรัก	วรเชษฐ กิรติไพศาลสกุล	๔๖ หมู่ ๑๖ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือเืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	ที่อยู่	รูปแหล่งเรียนรู้
๕	กลุ่มนิคมบาติก	นางสาวสมใจ แซ่ลิ่ม	บ้าน นิคม กม.5 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือเืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๖	สมุนไพรไทยป้องกันเชื้อเข้าเสื่อม (โครงการป้องกันโรคเชื้อเข้าเสื่อม โดยการพอกด้วยสมุนไพร)	แผนกแพทย์แผนไทยและ หน่วยบริการสาธารณสุข	สถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านนิคม กม.๕	